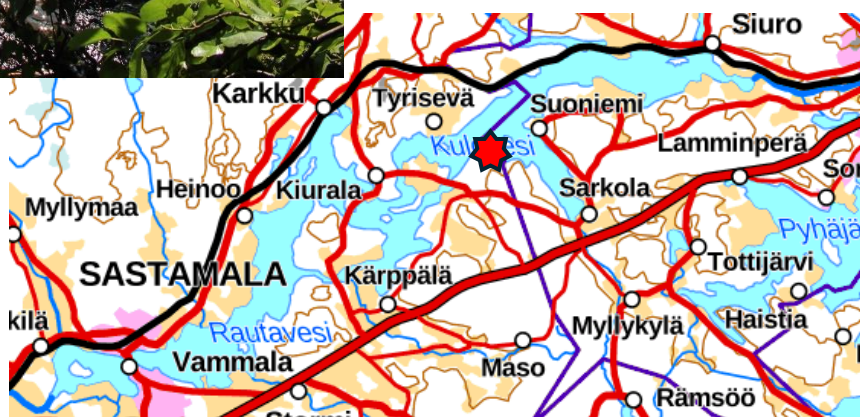
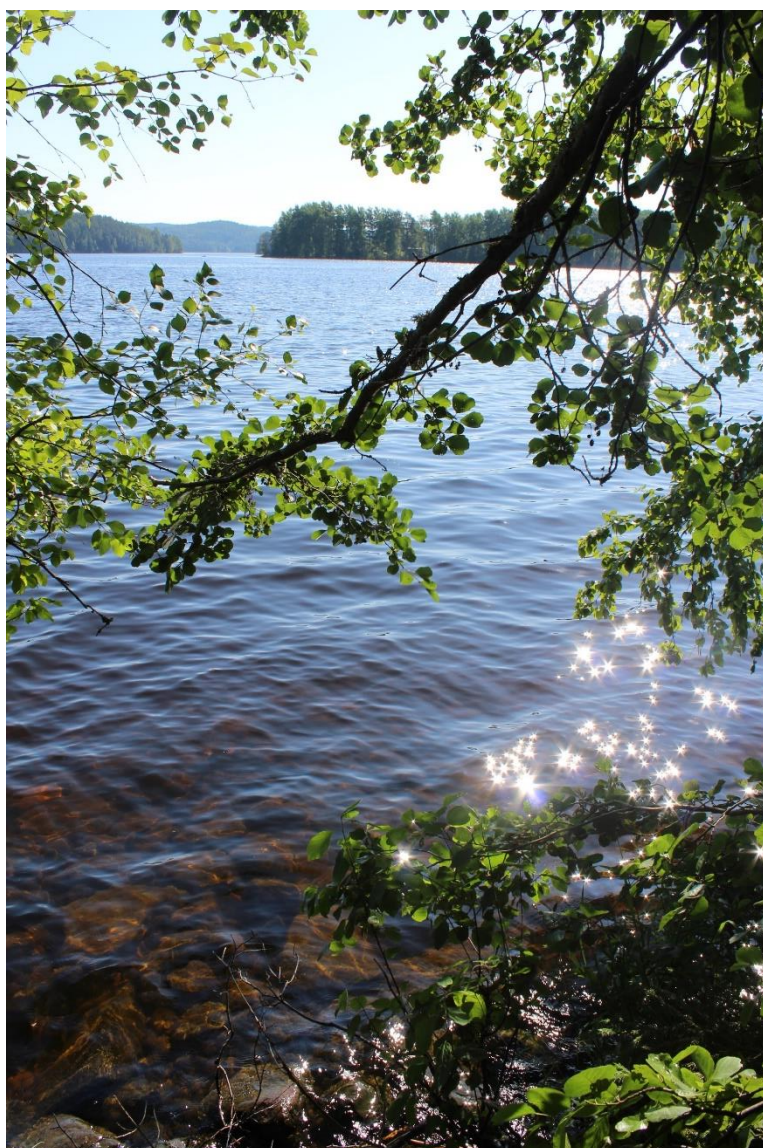

LIITO-ORAVA- JA LUONTOSELVITYS

PYÖRSÖNPÄÄ

Kutala, Sastamala

2025

Luontoselvitys M. Ranta
Hautaantie 291
38120 Sastamala
p. 050-5651584
rantamaaria1@gmail.com

TYÖN TAUSTAA

Selvityksen kohteena oleva noin 3,7 hehtaarin alue sijaitsee Sastamalassa, Kutalan kylässä ja on osa Kouhin tilan 3:33 maita. Alueella on voimassa useampaa tilaa koskeva Kutalan ja Rainion kylän ranta-asemakaava (hyväksytty 1993, muutos 2002). Suunnitteilla on kaavamuutos johon tämä selvitys on tehty uutta mahdollista rakennuspaikkaa koskien.

Tarkoituksena oli asemakaavatasoisesti selvittää, onko kohteessa maankäytön suunnittelussa huomioitavia luonnonsuojelu-, metsä- tai vesilain mukaisia kohteita, luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin (LuTU 2018) mukaisia uhanalaisia tai muuten huomionarvoisia luontotyyppejä tai elinympäristöjä, tai EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeista liito-oravan, lepakoiden, viitasammakon tai sudenkorentojen elinympäristöjä.

Alueelle tehtiin keväällä maastokäynti 28.4.2025 jossa selvitettiin liito-oravan esiintymistä alueella. Oravakäynnin yhteydessä todettiin, että alueella on myös lahdenpohjukka, joka soveltuisi viitasammakoiden elinympäristöksi ja sammakoiden kutua käytiin kuuntelemassa 16.5. Kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta maastokäynti tehtiin 11.7.

Maastokäynnistä ja raportoinnista vastasi Maaria Ranta/Luontoselvitys M. Ranta. Työn tilaajana ja yhteyshenkilönä toimi maanomistajan edustaja Elina Liemola Kouhin tilalta.

Kuva 1. Selvitysalueen rajausta ilmakuvassa.

Kartta: Maanmittauslaitoksen www.kansalaisenkarttapaikka.fi

ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitettävä alue on talousmetsäkäytössä, eri kasvuvaiheissa olevaa metsämaata. Alue rajautuu etelä-länsisuunnassa viljelymaihin ja metsään, luoteen suunnassa mökkitonttiin ja muilta osin Kuloveden vesistöön. Alueen halki kulkee pieni oja, rakennuksia tai tiestöä ei ole. Alueen rannat ovat karuja ja kivisiä lukuun ottamatta aivan lahden pohjukkaa alueen itäosassa, jossa vesikasvillisuutta on enemmän.

Kuva 2. Alueen rannat ovat kivikkoisia ja ilmaversoisia vesikasveja on niukasti.

SELVITYSKOHTEN ARVOTTAMISESSA KÄYTETTÄVÄT PERUSTEET

Selvitysalueen luontoarvojen ja erityistä huomiota vaativien alueiden/kohteiden luokittelussa on käytetty ”Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018” -julkaisun ja Ympäristöministeriön linjauksen mukaisesti uutta luontoselvityksissä suositeltavaa LuTU-arviointia ja arvottamista oheisella asteikolla ja perusteilla.

Näiden arvoluokkien **ulkopuolelle jää kaikki niin sanottu tavanomainen luonto kuten tavanomaiset talousmetsäkäytössä olevat metsät ja ojitetut suoalueet ja muuttumat.**

Arvoluokka 1: Aina huomioitavat kohteet. Luokan kriteerinä on lainsäädännön antama turva kohteelle.

- Luonnonsuojelualueet
- Natura 2000-alueet
- Suojeluun varatut alueet
- LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät
- LSL:n tiukasti suojeltujen luontotyyppien esiintymät
- Vesilain suojellut luontotyytit
- Luontodirektiivin liitteen IV a lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat
- Luontodirektiivin liitteen IV b kasvilajien esiintymispaikat
- LSL:n erityisesti suojeltavien lajien rajatut esiintymispaikat
- Luontodirektiivin liitteen II lajien sekä lintudirektiivin liitteen I lajien ja niitä vastaavien muuttolintujen rajatut esiintymispaikat

- LSL 73 § suurten petolintujen toistuvasti käytössä ja selvästi nähtävissä olevat pesäpuut
- Luontodirektiivin liitteen IV a lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit
- LSL 95 §:n luonnonmuistomerkit

Arvoluokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

- Valtakunnallisesti arvokkaat luontokohteet
- Ekologisen verkoston kannalta erittäin arvokkaat kohteet
- Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet
- Uhanalaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät
- Uhanalaisten lajien merkittävät esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien merkittävät esiintymät
- Lintudirektiivin liitteen I lajeilla ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet
- LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajaamattomat esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen II lajien rajaamattomat, merkittävät esiintymispaikat
- Lepakoille tärkeät saalistusalueet

Arvoluokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

- Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet
- Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet
- Paikallisesti arvokkaat luontokohteet
- Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät
- Luontodirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet
- Luontodirektiivin liitteen II lajien muut esiintymispaikat

Arvoluokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

- Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
- Silmälläpidettävien luontotyyppien ja lajien esiintymät
- Alueellisesti uhanalaisten luontotyyppien ja lajien esiintymät
- Kohteet, joilla esiintyy yksittäisiä huomionarvoisia, pienipiirteisiä luonnonarvoja
- Muut monimuotoisuutta tukevat kohteet

ALUEEN KASVILLISUUTYYPIT

Kasvillisuustyyppien kuvauksen yhteydessä käytetty numerointi vastaa liitekartan 1 numerointia.

1. Kuivahko kangasmetsä

Niemen kärjessä rannan tuntumassa kallio on lähellä maanpintaa ja kasvaa pienialaisesti kuivahkoa puolukkatyyppin kangasmetsää. Alueelta on kaadettu puita poimintahakkuina ja puusto on nuorta sekametsää. Aluskasvillisuudessa puolukan lisäksi kanervaa, kangasmaitikkaa, lampaannataa, kultapiiskua, mustikkaa ja sormisaraa.

Kuva 3. Niemen kärjessä on pieni alue karumpaa puolukkatyyppin kasvillisuutta.

2. Tuore kangasmetsä

Suurin osa alueesta on eri kasvuvaiheissa olevaa mustikkatyyppin tuoretta kangasmetsää. Niemen kärjessä puusto on tiheää ja lehtipuuvaltaista nuorta metsää tai sekametsää. Alueen eteläosassa alueen korkeimmalla kohdalla valtapuuna kasvaa varttunutta mäntyä joka alempana rinteessä muuttuu kuusivaltaiseksi sekametsäksi.

Myös alueen länsiosan pieni mäki on mustikkatyyppin sekametsää.

Pensaskerroksessa kasvaa pihlajaa ja kenttäkerroksen päälaajit ovat mustikka, sananjalka, metsäkastikka, metsälauha, metsätähti, lillukka, puolukka, oravanmarja, metsäalvejuuri ja vanamo.

Kuva 4. ja 5. Valoisaa tuoreen kankaan sekametsää rannan läheisyydestä, heinät ovat vallitsevia lajeja kenttäkerroksessa. Toinen kuva on keväällä otettu eteläosan männiköstä mäen päältä, taustalla häämöttää peltoa ja Kulovesi.

3. Lehtomainen kangasmetsä

Mäenrinteiden alaosissa ja rantoja myötäillen on rehevää lehtomaista käenkaali-mustikkatyyppin kangasmetsää. Puusto on sekametsää; kuusta, koivua, haapaa ja harmaaleppää. Pensaskerroksessa kasvaa pihlajaa, leppää, vadelmaa ja taikinamarjaa. Kenttäkerroksessa käenkaali, mustikka, sormisara, nuokkuhelmikkä, sinivuokko, oravanmarja, metsämitikka ja metsäimarre.

Kuva 6. Idänsuuntainen rinne rannan tuntumassa kasvaa rehevää lehtomaista koivutaimikkoa.

4. Luhta- ja lehtokasvillisuus

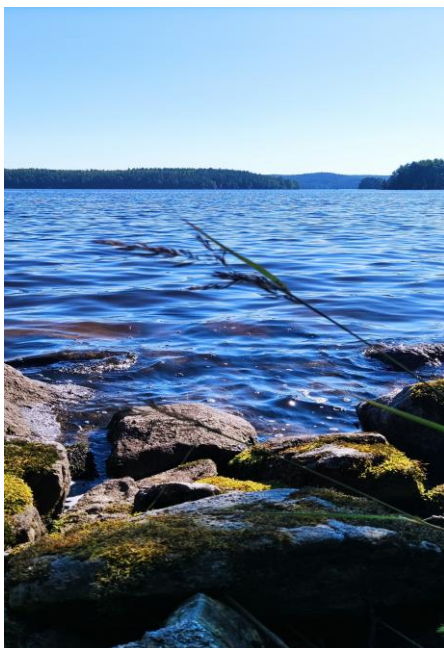
Lahden pohjukassa alueen itäreunalla on pienialaisesti luhta- ja rantalehtokasvillisuutta. Puusto on harmaaleppää, tervaleppää, raitaa ja koivua. Pensaana kasvaa tuomea ja mustaherukkaa.

Kosteimmilla kohdilla kasvaa kurjenmiekkää, korpikaislaa, luhtalemmikkiä ja terttualpia. Luhdan reunamilla lahden pohjukassa, rantatöyrään kainalossa on suurruohotyyppistä rantalehdon kasvillisuutta; mesiangervoa, metsäalvejuurta, hiirenporrasta, nokkosta ja mustaherukkaa.

Kuva 7. Nokkonen ja mesiangervo kasvavat rehevänä lahdenpohjukan kausikosteassa maastossa.

RANTA-ALUEET

Selvitysalueen rannat ovat pääosin hyvin karuja ja kivikkoisia tai jopa hiekkapohjaisia rantoja, selkeitä vesikasvillisuus- ja rantakasvillisuusvyöhykkeitä ei ole. Poikkeuksena itäosan pieni lahdenpohjukka, jossa kasvaa jonkin verran järviruokoa ja isosorsimoa.

Ranta-alue käveltiin kokonaan läpi ja varmistettiin samalla, että alueella ei kasva luonnonsuojeluasetuksella (521/2021) rauhoitettuja kynäjalavia, joiden kasvupaikkoja on runsaasti Kuloveden rannoilla tiedossa. Tältä **alueelta ei kynäjalavia kuitenkaan löytynyt.**

Kuva 8. Niemen kärjessä ranta on hyvin karua ja kivikkoista eikä varsinaista rantakasvillisuutta tai ilmaversoista vesikasvillisuutta ole lainkaan. Taustalla näkyy Nokian puolella sijaitseva Kalmesaari.

LIITO-ORAVASELVITYS

Liito-orava (*Pteromys volans*) on Suomessa rauhoitettu laji ja EU:n luontodirektiivin IV mukainen laji, jonka lisääntymis- ja levähdysalueiden hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Lajin esiintymistä alueella tutkitaan kevättalvella tai alkukeväältä etsimällä puiden juurilta liito-oravan papanoita. Jos kyseinen laji löytyy alueelta, sen lisääntymis- ja levähtämisalueet luokitellaan LuTU-arvoluokituksessa luokkaan 1 ja se on automaattisesti lainsäädännön myötä otettava huomioon maankäyttöä suunniteltaessa.

Selvitysajankohta 28.4.2025 oli liito-oravaselvitykselle oikea-aikainen. Papanoita hävittäviä runsaita keväisiä vesisateita ei ollut ollut, eikä aluskasvillisuuskaan ollut vielä aloittanut kasvuaan.

Alueelta ei ollut tiedossa aiempia liito-oravahavaintoja. Lähin ilmoitettu havainto Laji.fi-tietokannassa sijaitsee alle kilometrin etäisyydellä Nokian puolella.

Selvitysalueella on melko vähän liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä tarjolla. Koska alueen koko on pieni, se pystyttiin käymään järjestelmällisesti läpi soveltuvilta osiltaan. Puhdas mäntymetsä ja nuoret tiheät taimikot eivät sovellu liito-oravan lisääntymis- tai levähtämispaikaksi lainkaan, mutta alueen varttuneet sekametsät käytiin läpi tarkastaen suurimpien kuusien ja haapojen juurilta papanoita. Haapaa kasvaa alueella vain vähän mutta oravalle soveltuvia ravintopuita; leppää ja koivua löytyy.

Alueelta ei tässä selvityksessä kuitenkaan löytynyt mitään liito-oravan esiintymiseen viittaavaa.

VIITASAMMAKKOSELVITYS

Viitasammakko (*Rana arvalis*) kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin, joiden suojelu on Suomessa kansallisesti toteutettu luonnonsuojelulain (9/2023) 78§ nojalla. Lain mukaan viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Keväisin viitasammakon kutualueet tunnistetaan koiraiden pulputtavan soidinäntelyn perusteella. Soidinkausi kestää 2-3 viikkoa, on voimakkaimmillaan öiseen aikaan ja alkaa Etelä-Suomessa yleensä huhtikuun lopulla. Sen tarkka ajoittuminen riippuu kuitenkin täysin kevään etenemisestä. Viitasammakko suosii kosteampaa ympäristöä kuin tavallinen eli ruskosammakko (*Rana temporaria*), eikä se yleensä kude ollenkaan ajoittain kuivuviin lätäköihin eikä ojanpohjiin tavallisen sammakon tapaan, vaan kutu lasketaan syvempään veteen. Kutualueet ovat useimmiten lampien ja järvien- tai merenlahtien rantoja, märkiä soita tai tulvaniittyjä.

Pyörsönpään kohteessa ainoa viitasammakolle soveltuva elinympäristö on lahdenpohjukka alueen itäreunalla. Kevät 2025 oli Etelä-Suomessa viitasammakoiden kutuajankohtana edistymisessään pari viikkoa tavanomaista jäljessä ja maastokäynti ajoitettiin tehtäväksi vasta 16.5. jolloin oli ensimmäiset lämpimämmät päivät ja yöt takana.

Etelä-Suomessa ruskosammakko oli aloittanut kudun jo 1-2 viikkoa aikaisemmin. Kartoitusajankohta oli illalla klo 22.30-23.00. Säätila oli selkeä, tuuleton ja lämpötila +10 astetta. Rannan tuntumassa kuunneltiin sammakoiden mahdollista ääntelyä mutta sitä ei kuulunut. **Alueella ei ole viitasammakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikaksi luokiteltavaa elinympäristöä.**

YHTEENVETO

Alueelta **ei löytynyt LuTU-arvoluokituksen 1-4 mukaisia lainsäädännöllä maankäytön suunnittelussa suoraan turvattuja, aina huomioon otettavia, erityisen tärkeitä tai monimuotoisuutta turvaavia kohteita.** Alueen metsäympäristöt ovat kaikki luonteeltaan talousmetsäkäytössä olevaa ns. tavanomaista luontoa, joka jää tämän arvoluokituksen ulkopuolelle.

Alueella ei ole perinnebiotooppeja, sellaisia vesistöjä tai pienvesiä tai lepakoille erityisen suotuisia elinympäristöjä tai saalistusalueita, jotka mielestäni vaatisivat erillisiä ja tarkempia lajikohtaisia jatkoselvityksiä näiden osalta. Myöskään direktiivilajeihin kuuluville sudenkorennoille tämä alue ei tarjoa suotuisaa elinympäristöä koska rannat ovat pääosin hyvin karuja. Samasta syystä alue ei ole myöskään vesilinnuston kannalta merkittävä.

Haitallisten ja hävitettävien vieraslajien listalla olevia lajeja ei alueelta havaittu maastotöiden yhteydessä. Vieraslajilaissa (1709/2015) maanomistajalla velvoite olla päästämättä ko. lajeja ympäristöön sekä lajien hävittämisvelvollisuus, kohtuullisin toimenpitein, mikäli sellaisia alueella esiintyisi.

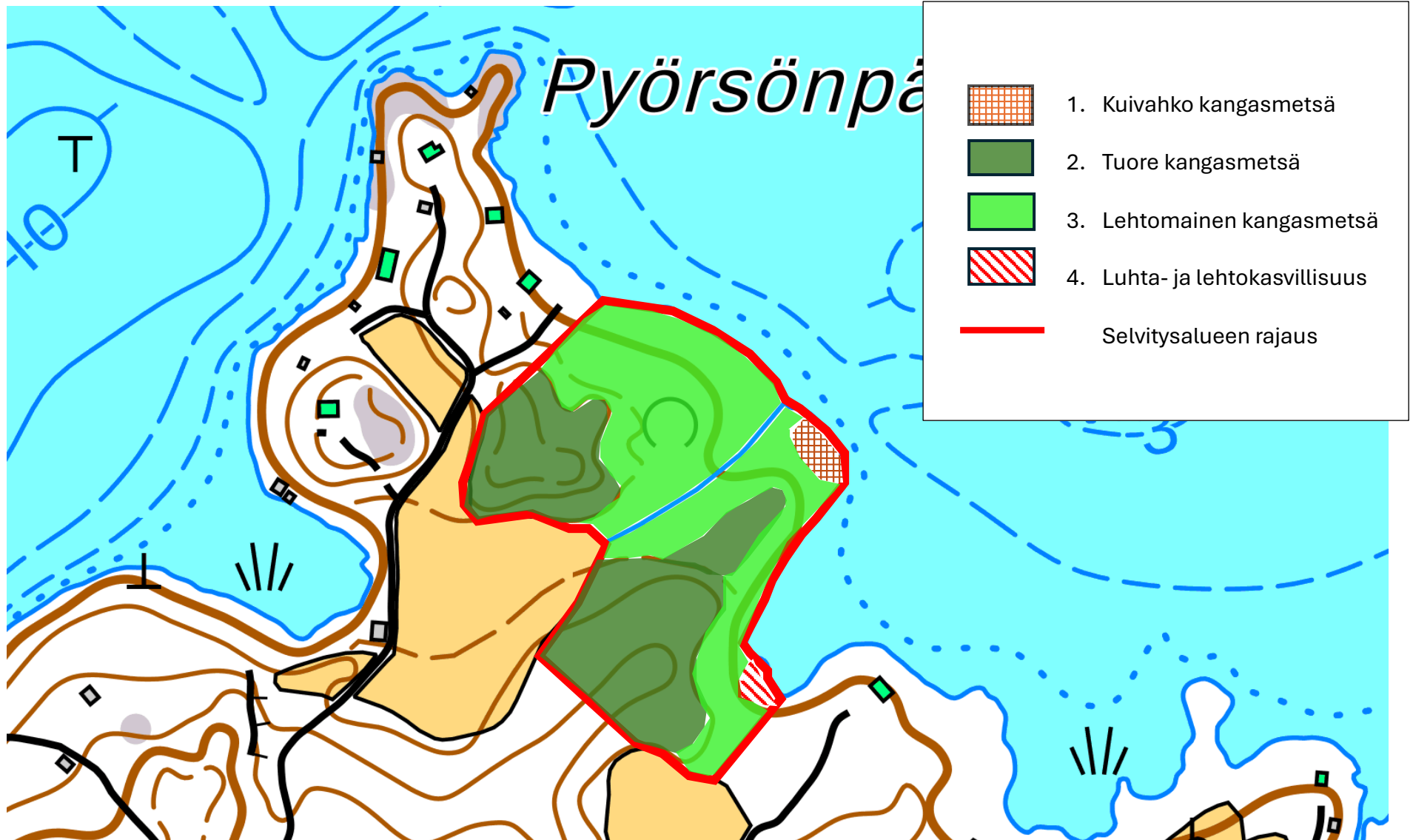

Kuva 9. Lahdenpohjukan runsain vesikasvillisuus myötäilee naapurikiinteistön rantaviivaa.

KASVILLISUUSKARTTA

LIITE

Pyörsönpää, Kutala, Sastamala 2025

LÄHTEET:

Avoin metsä- ja luontotieto. www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto/luontotietoaineistot/erityisen-tarkeat-elinymparistot

Järventausta, K. 2017. *Pyhäjärven, Nokianvirran ja Kuloveden kynäjalavat*. Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.

Kansallisen viraslajiluettelo. www.vieraslajit.fi

Kontula, T. & Raunio, A. 2018: *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet*. Suomen ympäristö 5/2018

Kontula, T. & Raunio, A. 2018: *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset*. Suomen ympäristö 5/2018

Maanmittauslaitos. www.kansalaisenkarttapaikka.fi

Pyhäjärven, Nokianvirran ja Kuloveden kynäjalavat.
Suomen lajitietokeskus. www.laji.fi

Suomen vieraslajilaki (1709/2015)